

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תולדות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק”
בפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

לזכות

החייל ב"צבאות השם" לוי יצחק ש"י
לרגל היכנסו בבריתו של אאע"ה ביום הבהיר - כ"ף מ"ח,
ה'י תהא שנת סגולות חירותנו

ולזכות הוריו

הו"ח ר' יוסף חיים וזוגתו מרת הדס אסתר שיחיו אורן

נדפס ע"י זקניו

הו"ח ר' ישראל וזוגתו מרת מזל שיחיו אורן
הו"ח ר' רחמים הכהן וזוגתו מרת ליליאן שיחיו דואק

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. „אין חוצה לארץ כדאי לך”

ידועים דברי חז”ל¹, „כל מה שאירע לאבות סימן לבנים”². וכפי שמאריך הרמב”ן³ ומפרט בכמה מעשי אבות כיצד הם כוללים סימנים ורמזים למאורעות שיתרחשו אצל הבנים – בני ישראל.

מכך שחז”ל מתבטאים דוקא בביטוי אבות ובנים, שעניני האב נמסרים בירושה לבניו אחריו, מובן, שמעשה האבות איננו רק סימן בלבד⁴, אלא אף מהווה נתינת כוח⁵ של אבות האומה לבנים⁶.

ובעניני פרשתנו – התורה מספרת⁷ ש,ויהי רעב בארץ, ובקשר לכך נגלה הקדוש-ברוך הוא ליצחק והורה לו „אל תרד מצרימה, שכן בארץ אשר אומר אליך, גור בארץ הזאת, ואהיה עמך ואברכך...”⁸. מסבירים חז”ל⁹, שמשום שיצחק היה „עולה תמימה” עליו להישאר בארץ ישראל, ו„אין חוצה לארץ כדאי לך”⁹, שלא ינהג כאביו אברהם, אשר יצא בעקבות רעב מארץ ישראל לחוץ לארץ, למצרים.

(1) ראה תנחומא לך ט. ב”ר פ”מ, ו. וראה גם ב”ר פמ”ח, יו”ד (ותנחומא וירא ד). ושם: אני פורע לבניך... ולע”ל.
(2) וראה גם פרש”י וירא יח, א ד”ה ישב (מב”ר פמ”ח, ויעוד.
(3) לך יב, ו. שם, י. יד, א. פרשתנו כו, א. וישלח לב, ד. שם, ט. ויעוד.
(4) יתרה מזה מצינו בסימני טהרה דבהמה כו’ – שהם הגורמים הטהרה ולא רק מודיעים (ראה צפע”צ על הרמב”ם הל’ מאכלות אסורות רפ”א).
(5) כמובן גם מהדוגמא ד„גביאים” שברמב”ן לך שם (יב, ו). וראה ב”ר פ”מ שם (הובא גם ברמב”ן שם, י: צא וכבוש את הדרך לפני בניך. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.
(6) ראה תו”ח לך פג, סע”ג ואילך. ח”ש קלה, סע”א ואילך. ובכ”מ. וראה לקו”ש [המתורגם] ח”א ע’ 35. ח”ג ע’ 11. ח”ה ע’ 89 ואילך. חט”ז ע’ 82 ואילך. ועוד.
(7) כו, א ואילך.
(8) ראה ב”ר פס”ד, ג. פרש”י עה”פ (שם, ב). רמב”ן (שם, א).
(9) ל’ רש”י שם (וכ”ה ברמב”ן שם). וראה בארוכה לקו”ש [המתורגם] חט”ז ע’ 214 ואילך בביאור החילוקים דרש”י והמדרש.

הסימן לבנים כאן הוא ברור¹⁰, שמקומם האמיתי של ישראל איננו בגלות, בחוץ לארץ, אלא בהיותם על שולחן אביהם¹¹, שגואלם ומביאם ל„שולחנו”, לארץ ישראל. ולכן, אף כאשר „מפני חטאינו גלינו מארצנו” – „בנים שגלו מעל שולחן אביהם”¹¹, אין ישראל יכולים להיות מרוצים ח”ו ורגועים¹² בגלות, בידועם שזהו אינו המצב הרצוי עבורם, אלא הם מצפים¹³ ומבקשים לשוב על ידי אביהם לשולחן אביהם, לארץ ישראל, ואף דורשים ותובעים¹⁴ שלוש פעמים בכל יום (חול), את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, וכן בכל יום ואף בשבת וביום טוב וכו’ אומרים „ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים”¹⁵.

ויש לומר, שזהו אחד הטעמים לכך שלעתיד לבוא ייאמר דוקא ליצחק „כי אתה אבינו”¹⁶, כי אז תהיה ניכרת בגלוי אצל ישראל מעלת התמימות והשלמות, אשר הכוח לכך נלקח מיצחק אבינו, „עולה תמימה”, ומשום כך הם נמצאים במקומם האמיתי, על שולחן אביהם, בארץ ישראל.

ענין זה, להיות דוקא בארץ ישראל, היה רק אצל יצחק. ואילו אצל אברהם ואצל יעקב היו תקופות שבהן שהו בחוץ לארץ.

(10) ברמב”ן פרשתנו שם: וירמונו לגלות בבל שהוא מקום מגורי אבותם כו’. ופירושו הוא – הרמו בהליכת יצחק לארץ פלשתים וכו’, ע”ש בפרטיות. ובפנים מבוואר ה„מעשה אבות” בדברי ה’ שאמר לו „אל תרד מצרימה שכן בארץ גור”, שלפי מחול’ שבפנים השתה – ההדגשה (בפסוקים אלו) היא שלא יצא מא”י.
(11) ראה ברכות ג, סע”א.
(12) וכמש”נ (תבוא כה, סה) „ובנוים ההם לא תרגיע ולא יהי מנוח גור”. ראה ב”ר פל”ג, ו. וראה מכות כד, סע”א.
(13) ראה לשון הרמב”ם הל’ תשובה פ”ט ריש ה”ב. הל’ מלכים פ”ב ריש ה”ד.
(14) וכוראת חז”ל (להלכה) – ובלשון זה „יתבעו” – ראה ב”ר לטא”ח סקפ”ח (ד”ה וכתב הרמב”ם) משיבלי הקלט (דין סדר ברכת המזון סו’ קנו). וראה מדרש תהלים מזמור יו, מדרש שמואל פל”א (הובא ברד”ק סוף שמואל ב) ובכ”מ אודות גודל וחומר הדבר.
(15) וכן בבהמ”ז „מלכות בית דוד כו’ ובנה ירושלים כו’ במהרה בימינו” (ראה ב”ר שם).
(16) שבת פט, ב. וראה תו”א פרשתנו יז, ג. ויצא כא, סע”ב ואילך. תו”ח פרשתנו ד, ד ואילך. ועוד.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ”ק אד”ש מה”מ מהשנים תש”א-תשנ”ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ”ק אד”ש מה”מ (החל משנת תשמ”ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה”.

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק” בכפר חב”ד ב’.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ”ק אד”ש מה”מ היו”ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי „ועד להפצת שיחות”.

חדש

לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ”ק אד”ש מה”מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק” בכפר חב”ד ב’.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות בשבת,

בהוצאת צא”ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את”ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ”ק אד”ש מה”מ, בהוצאת קה”ת (תשנ”ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה”, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו”ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה”, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל”

ושיחת ש”פ שופטים ה’תשס”א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע”י הרה”ת ר’ יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ששלימותה ע"י המלך המשיח שהוא „מבית דוד ומזרע שלמה” – שתוכנה של הכרזה זו הוא התגלות מציאותו דמלך המשיח. ועי"ז ולאח"ז באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו'...

(משיחות ליל ה' פ' תולדות, אדר"ח כסלו, וש"פ תולדות, ב' כסלו תשנ"ב)

11) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת

תימן.

ב. אברהם אבינו – בחוץ; יצחק אבינו – בפנים

הענין של „אין קורין אבות אלא לשלשה”¹⁷. הוא בהווה, וביחד עם זאת הוא תמידי ונצחי¹⁸, ולכן מובן, שהפרטים של מעשי אבות, המבטאים את מהותו המיוחדת של כל אחד מן האבות מהווים סימן ונתינת כח לבנים – לא רק לעם ישראל באופן כללי, ובמצב מסויים, אלא „בכל דור ודור ... בכל אדם מישראל”¹⁸, באופן פרטי, גם כאשר יהודים נמצאים בגלות בארץ ישראל, או בחוץ לארץ.

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

באופן כללי נחלקים בני ישראל לשני סוגים – יששכר וזבולון¹⁹, מארי תורה ומארי עובדין טבין²⁰. יהודים שעיקר עיסוקם בעבודת ה' הוא בפנים, „יששכר באהליך”²¹, הם נמצאים במקומם האמיתי ומתמסרים לחלוטין ללימוד התורה²², ויהודים בעלי עסק, היוצאים מחוץ לארבע אמות של תורה, „זבולון בצאתך”²¹, ועוסקים בעניני העולם – „מעשיך” ו„דרכיך”, ועל ידי עיסוקם בכך באופן של „כל מעשיך לשם שמים”²³, ו„בכל דרכיך דעהו”²⁴, הם מביאים קדושה גם לעניני העולם.

הכוח לשני סוגים אלו של עבודת ה' ניתן לכל יהודי²⁵ מן האבות:

אברהם אבינו יצא מארץ ישראל ו„ירד למצרים, „למיצרים וגבולים” של חוץ לארץ, והביא לידי כך, ששם, ואף לפני כן, התקרבו

17) ברכות טז, ב.

18) תו"א ר"פ וארא. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 49 הערה 12. ח"י ע' 97 (והערה 48).

19) ראה בארוכה תו"א פ' תרומה.

20) ראה אגה"ק ס"ה (קט, א). ביאורו וישב לאדהאמ"צ (כה, א"ב) ולהצ"צ (ע' קלד).

21) ברכה לג, יח.

22) במקום מחשבתו של אדם שם הוא נמצא (ראה כתר שם טוב (קה"ת) בהוספות סל"ח. וש"נ), ונוגע גם להלכה (רש"י עירובין כו, ב ד"ה חוץ מן המים. שו"ע אדה"א א"ח סת"ח).

23) אבות פ"ב מי"ב.

24) משלי ג, ו.

25) כי בכאור"א צ"ל תורה ומע"ט (אגה"ק שם. ולהעיר מאנה"ק ס"ג (קט, א) לענין ב' המדות דחו"ג). וראה לקמן בפנים.

אנשים אל הקדוש-ברוך-הוא, הוא הביאם „תחת כנפי השכינה”, כנאמר „ואת הנפש אשר עשו בחרן”²⁶, וכמוסבר בהרחבה במדרשי חז"ל²⁷. עבודתו הכללית היתה „ויקרא שם בשם ה' אל עולם”²⁸, כדברי חז"ל²⁹ ש„התחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוקה העולם... ולקראו בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוהה אחד ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה .. שנאמר ויקרא...”³⁰, עד שגרם לכך שהקדוש-ברוך-הוא יהיה „בנוסף ל„אלקי השמים” (גם) „אלקי הארץ” – „שהרגלתיו בפי הבריות”³¹.

ואילו יצחק לא יצא לחוץ לארץ. ולהיפך בהיותו „עולה תמימה” היה חייב להישאר בארץ ישראל, ואף שם אין אנו רואים שהוא יצא הרבה ממקומו הפרטי ועסק בענינים שבחוץ. כלומר, עיקר עבודתו היתה בפנים.

ומשני אבות אלו מקבלים בני ישראל את שני הקיום בעבודה הרוחנית:

מאברהם אבינו מקבל כל יהודי, וכל ישראל, הוראה ונתינת כח לעבודה עם הזולת, מבחוץ: כל ישראל, אף אלו אשר עיקר עיסוקם הוא בלימוד התורה בפנים, צריכים לצאת מפעם לפעם ממקומם ולהביא קדושה אל מחוץ לגבולות מקום הקדושה. עליהם לפרסם את שמו של הקדוש-ברוך-הוא בכל מקום ומקום, עד שיגיעו ל„הנפש אשר נעשו”, לקרב יהודים לה' ולתורתו³², כדברי חז"ל „כל העוסק בתורה בלבד...”³³, ו„כל³⁴ האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו, אלא תורה וגמילות חסדים”.

26) לך יב, ה. פרש"י שם (מב"ר ספ"ט).

27) ראה גם ב"ר שם, יד. ת"א ות"י עה"פ.

28) וירא כא, לג.

29) ראה גם סוטה י, סע"א ואילך. ב"ר ספנ"ד. ועוד.

30) רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

31) פרש"י חיי שרה כד, ז (ע"פ ב"ר פנ"ט, ח).

32) וכמרו"ל (סנהדרין צט, ב) „כל המלמד את בן חבירו

תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר והנפש אשר עשו בחרן”. וראה לקמן בפנים סעיף ז והערה 69.

33) ע"ז יו, ב.

34) יבמות קט, ב. לקו"ת ויקרא ה, א. וראה סה"מ תש"ח ע' 266 – בהערה.

ומיצחק אבינו מקבל כל יהודי את ההוראה ואת הכוח לעבודה בפנים, שגם אלו אשר עיקר עיסוקם הוא בחוץ, לעסוק בעניני העולם ועל ידי כך להמשיך קדושה לכל עניני העולם – „מעשיך” ו„דרכיך” – ולהביא את דבר ה' גם ליהודים הרחוקים לעת עתה מה' ומתורתו, הרי גם הם חייבים מדי פעם להתנתק מן החוץ ולעסוק בפנים, בתורה, באופן שיהיו אז „כאוכלי המן”³⁵, ללא שום דאגות וללא שום מחשבות – בזמן זה עליהם להיות במצב של תורתם אומנותם.

ג. שם הפרשה – תוכנה

דובר כבר כמה פעמים³⁶ אודות שמות הפרשות, שאמנם, בפשטות נקראת כל פרשה על שם ההתחלה, אך בכל זאת, כיון ששמות אלו הם על-פי מנהג ישראל, שתורה הוא, ובמיוחד לפי תורת הבעל-שם-טוב³⁷, ששמו אשר יקראו לו בלשון הקודש מהווה ומחיה ומקיים את הדבר הנקרא בשם זה, הרי מובן, ששמה של כל פרשה מבטא את תוכנה של כל פרשה.

הוכחה ברורה לכך³⁸ היא מכך שפרשתנו נקראת בשם „תולדות”, כאשר גם פרשת „נח” פותחת במילים „אלה תולדות נח”. אם הפרשות היו נקראות רק לפי תחלתן, מתאים היה יותר שהפרשה המוקדמת, פרשת נח, תיקרא בשם „תולדות”, שהרי המילה „תולדות” קרובה יותר לתחלת הפרשה מאשר המילה „נח”, והפרשה המאוחרת יותר, פרשתנו – „תולדות” – תיקרא בשם „יצחק”, כדי להבדיל בינה לבין הפרשה המוקדמת.

מכך שהפרשה הקודמת נקראת בשם „נח”, ודוקא פרשתנו נקראת „תולדות” מובן, שדוקא השם „נח” מבטא את תוכן הפרשה הנקראת כך³⁹, ואילו השם „תולדות” מתאים יותר

להביע את תוכן פרשתנו.

כלומר, שהתוכן הכללי של פרשתנו הוא הולדת בנים – „תולדות”. והמשמעות הרוחנית היא, שזוהי הוראה לכל יהודי להביא לידי „תולדות” ברוחניות – להוסיף עוד יהודי שומר תורה ומצוות על ידי קירובו לה' ולתורתו, כנאמר⁴⁰ „כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו”, שזוהי המשמעות הרוחנית של „פרו ורבו”⁴¹.

הדבר נרמז גם בפירוש רש"י בתחלת פרשתנו, שהמילה „תולדות” מוסבת על „יעקב ונעשו האמורים בפרשה”. כלומר, ב„תולדות יצחק” אין הכוונה רק לאלו הנמצאים בדרגה של יעקב, אלא צריך להשתדל, שגם הנמצאים במצב הדומה לעשו⁴², ייהפכו להיות „האמורים בפרשה” – שייכים ל„תולדות יצחק”, ולדרך חינוכו (לימוד הפרשיות – תורה – וקיום מצוותיהן) על ידי קירובם לתורה ולמצוות.

ד. עבודת יצחק – „תולדות”!

אך לפי כל האמור לעיל נדרש הסבר: כיצד מסתדר הדבר עם מה שהוסבר לעיל, שאופן עבודתו של יצחק היה הפוך מכך – להיבדל לעצמו בארץ ישראל, בפנים, ולא להעמיד „תולדות” בחוץ, שאינם דומים ל„אבות”⁴³, באמצעות התעסקות על הזולת בחוץ.

זאת ועוד: לפי זה היתה צריכה פרשה זו, העוסקת כולה בעבודתו של יצחק, להיקרא בשם „יצחק”, ולא „תולדות”, כדי לבטא את יחודו של יצחק, בכך שלא יצא לחוץ לארץ כדי להעמיד שם „תולדות” – נפשות, כעבודת אברהם „ואת הנפש אשר עשו בחורן”, כדלעיל.

על כן צריך לומר, שכיון שיצחק הוא אחד משלשת האבות, אשר „אבות – מכלל דאיכא תולדות”⁴⁴, שמהאבות לומדים ונעשים

אזכור של משיח מורה על העצם (חיות) דמשיח, כלומר, התגלות מציאותו (מציאות שקיימת גם לפני למלכות) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות מציאותו (אזכור שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע"י פעולותיו (אזכור של משיח).

ועפ"ז מובן שעיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו („מצאתי דוד עבדי”), כי, כל פרטי הענינים שלאח"ז (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים כתוצאה והסתעפות מהתגלות מציאותו, וכלולים בה.

... ובנוגע לפועל – „המעשה הוא העיקר”⁴⁵. . . צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד„כל ימי חיך להביא לימות המשיח”, ע"ז שכל מציאותו, תיכף כשניעור משנתו, חדורה בהחיות דמשיח (שזוהי עצם מציאותו של כאו"א מישראל, משיח שבו) שמביאה לימות המשיח.

... ויה"ר והוא העיקר – שבתחלת חודש כסלו, חודש הגאולה, תבוא בפועל ובגילוי הגאולה האמיתית והשלמה, התחלת הגאולה ושלמותה, ע"י משיח צדקנו – „יעמוד מלך מבית דוד כו", עד ש„יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר אז אהפוך אל עמים גוי' לעבדו שכם אחד”⁴⁶.

וכמרוז גם בסיום וחיותם ההפטר דשבווע שעבר . . . ההפטר דשבווע שעבר מסתיימת בהכרזה „יחי אדוני המלך דוד לעולם”⁴⁷ – נצחיות מלכות דוד שנמשכה במלכות שלמה,

(6) „מאותן הבאים מבני דוד ועדיין ה' להם ממשלה גם בגלות . . . כגון רבינו הקדוש” (חדא"ג מהרש"א לסנהדרין צח, ב).

(7) תהלים פט, כא.

(8) אבות פ"א מ"ז.

(9) צפני"ג, ט.

(10) מ"א, א, לא.

(40) סנהדרין יט, ב. פרש"י במדבר ג, א.

(41) ראה לקו"ש ח"ד תשמו, א. סה"ש תש"א ס"ע 45 ואילך.

(42) ראה קידושין יח, רע"א.

(43) ראה לקמן מב"ק „אבות מכלל דאיכא (ענין הפכי) תולדות”.

(44) ראה ב"ק בתחלתה.

(35) כמרו"ל (מכילתא בשלח בתחלתו. שם טז, ד) לא ניתנה התורה (לדרוש) אלא לאוכלי המן.

(36) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 59.

(37) ראה תולדות יעקב יוסף פ' שמות קרוב לסופה. אור תורה להר"מ ד, ג. לקו"א שלו נח, ד. שער היחוד והאמונה פ"א. ועוד.

(38) ראה לקו"ש שם הערה 10. וש"נ. לקו"ש ח"ה ע' 355. ועוד.

(39) ראה לקו"ש ח"כ ע' 285 ואילך.

הנקודה העיקרית שבחיי כאו"א מישראל וכללות ישראל במשך כל הדורות: „כל ימי חייו להביא לימות המשיח“, ובהדגשה יתירה בדורנו זה ובתקופתנו זו, כמדובר כמ"פ בתקופה האחרונה (שכבר נשלמו כל הענינים וצריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש).

... „כל ימי חייו“ – פירושו בכל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן ישר, שגם אז הוא חי ע"י נשימת האויר („כל הנשמה תהלל י"ה“, „על כל נשימה ונשימה שאדם נושם כו"ל²) שמוכרח להיות בכל רגע ורגע (משא"כ אכילה ושתי). ו„כל ימי חייו להביא לימות המשיח“ – פירושו שהחיות שלו (בכל רגע ורגע) הוא בהבאת ימות המשיח, כלומר, לא רק בשעה שחושב ומדבר ועושה פעולות להבאת המשיח, אלא עצם חיותו („חייו“) הוא להביא לימות המשיח.

... ובפרטיות יותר:

הענין ד„כל ימי חייו להביא לימות המשיח“ מתבטא בכך שתיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש בנשימת האויר ענינו של משיח – אויר של משיח, ובלשון חז"ל³ „רוחו של מלך המשיח“.

ויש לומר, ש„אויר (רוח) של משיח“ הוא למעלה גם מ„אורו של משיח“, כי, אור של משיח מורה על ההתגלות דמשיח ע"י פעולותיו (כמו „ילחם מלחמות ה'“ עד ש„נצח“⁵, וכיו"ב), משא"כ

- 1) ברכות יב, סע"ב – במשנה.
- 2) תהלים בסופו. ב"ר פ"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו.
- 3) ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.
- 4) זח"ג לד, ב. נח' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.
- 5) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

„תולדות“, הרי מובן, שגם עבודתו שלו היתה בהעמדת תולדות.

ויותר: מכך שדוקא הפרשה העוסקת בעבודת יצחק פותחת ונקראת בשם „תולדות“, ולא הפרשות האחרות העוסקות באברהם וביעקב, מובן, שהמשמעות העיקרית של ה„תולדות“ היא דוקא בעבודת יצחק, יותר מאשר על ידי עבודת אברהם (ויעקב).

ה. כיצד ישפיעו ישראל על בני נח:

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את אופן ההנהגה לעתיד לבוא, שמכך יובן יחודה של עבודת יצחק, כאמור לעיל בסוף סעיף א', שלעתיד לבוא יאמרו ליצחק כי אתה אבינו.

הרמב"ם פוסק⁴⁵ „ציוה משה מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח“. הלכה זו, ככל ההלכות, היא נצחית בכל ההזמנים ובכל התקופות ובכל המקומות, שהנהגה הרצויה באופן קיום המצוות של כל באי העולם, קיום שבע מצוות בני נח, היא כאשר הם מושפעים מישראל.

לפי זה, נדרש הסבר כיצד יתבצע תפקיד זה של ישראל, בקשר לשבע מצוות בני נח, לעתיד לבוא, בזמן ביאת משיח צדקנו. אמנם הרמב"ם ממשיך ואומר⁴⁶ שאחד הענינים הנעלים שיחדש המשיח הוא: „ויתקן⁴⁷ את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר⁴⁸ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו⁴⁹ שכם אחד“.

אך השאלה היא: הרי כל ישראל ייצאו מן

(45) הל' מלכים פ"ח ה"י.

(46) שם ספ"א.

(47) כ"ה בדפוסים שלפנינו ד„ויתקן“ קאי על משיח. אבל בכת"י ודפוסים שלא שלטה בהם בקורת הצנזור בא כן קטע שנשמט „ואם לא הצליח כו“, והתיבות „ויתקן את העולם כו“ הן באמצע הענין שם, „וכל הדברים האלו (של ישוע הנוצרי) ושל זה הישמעאלי .. אינן אלא ליישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו כו“ – וראה שם בסיום לשונו. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 308. ואכ"מ.

(48) צפנ"ג ג, ט.

(49) כ"ה ברמב"ם שם. ובכתוב: לעבדו. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 103 הערה 79.

הגלות, ויימצאו על אדמתם בארץ ישראל, וההלכה היא, ש„בזמן שיד ישראל תקיפה .. (אף גוי אשר „אפילו יושב ישיבת ארעי או עובר ממקום למקום בסחורה“ חייב לפני כן) שיקבל עליו שבע מצוות⁵⁰, ואם כך כיצד יוכלו ישראל לחדש ולהשפיע על האומות, „באי העולם“, אודות שבע מצוות בני נח?

התשובה לכך מובנת מהפסוקים המופיעים בנבועת ישעיהו⁵¹ אודות הגאולה: „והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים .. ונהרו אליו כל הגוים והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה .. ושפט בין הגוים... וכתתו חרבותם... בית יעקב לנו ונלכה באור ה'“.

כלומר, לעתיד לבוא ילמדו אומות העולם את דרכי ה' ויעבדו את הקדוש-ברוך-הוא לא על ידי כך שישראל ייצאו מארצם הקדושה לחוץ לארץ אל הגוים והעמים, כדי להשפיע עליהם, אלא כיון שמעמדם ומצבם של עם ישראל, ארץ ישראל ובית המקדש יהיה אז בשיא השלמות והמעלה, הרי „אור ה'“ יאיר שם בגלוי לעין כל חי, והדבר ישפיע ממילא⁵² על הגוים והעמים הרבים שבכל העולם, עד אשר „ונהרו אליו כל הגוים והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה' .. ויורנו מדרכיו...“.

יוצא אפוא, שלעתיד לבוא לא יצטרכו ישראל לצאת לחוץ לארץ כדי להתעסק עם „כל באי העולם“, אלא הם יהיו „פנויים בתורה וחכמתה“ – „יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם“⁵³. ויחד עם זאת ישפיעו ישראל על האומות, כך שהם בעצמם יתעוררו „והלכו“ ויאמרו „לכו ונלכה באור ה'“⁵⁴.

(50) רמב"ם הל' ע"ז פ"י ה"ז.

(51) ב, ב ואילך.

(52) ראה עד"ו תניא ספ"ל.

(53) לשון הרמב"ם הל' מלכים ספ"ב (ה"ד"ה) – בנוגע

הזמן דלעת"ל.

(54) ראה פרש"י ישע' שם, ה. תניא שם.

1. יצחק מפרסם שם ה' בעולם בהיותו בארץ ישראל

דומה לכך היתה עבודתו של יצחק⁵⁵:

דרכו של יצחק⁵⁶ בהעמדת תולדות לא היתה על ידי הליכה, "מעיר לעיר וממלכה לממלכה" כדי לפרסם את שמו של הקדוש ברוך הוא בכל מקום ומקום, כאברהם (כדלעיל בסעיף ב'), אלא בהיותו במקום אחד בארץ ישראל, הוא משך אליו את באי העולם, כאבוקה גדולה המושכת אליה את הניצוצות⁵⁷.

זה מתבטא בתוכן פרשתנו: כאשר נוצר מצב של, "ויהי רעב בארץ" היתה, "דעתו (של יצחק) לרדת למצרים כמו שירד אביו בימי הרעב"⁵⁸. ביודעו את ה, "עיקר ששתל אברהם"⁵⁹, שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם בכל פרט, הבין יצחק שמעיקר זה ששתל אברהם אבינו – "כמו שירד אביו" שכל זאת בהשגחה פרטית של הקדוש ברוך הוא, בכוונה שייצא מארץ ישראל לחוץ לארץ ויפרסם ויגלה שם את שמו של הקדוש ברוך הוא, כפי שנהג אביו אברהם בזמנו, כאשר היה⁶⁰ רעב בארץ.

על כך הורה לו הקדוש ברוך הוא: "אל תרד מצרימה .. שטון בארץ", כפי שמסבירים חז"ל⁶¹, "שכן את השכינה בארץ", שדרך עבודתו לגלות את שמו של הקדוש ברוך הוא אינה על ידי ירידה לחוץ לארץ, אל מצרים ערות הארץ, אלא על ידי ש, "שכן את השכינה

(55) בפרטיות, המבואר בהפסוקים דישע' שם – שייך למדריגת יעקב, וכמו שאמרו רז"ל (פסחים פה, א – עה"פ) לא כאברהם כ' אלא כיעקב שקראו בית (וראה בארוכה לקושי [המתורגם] חט"ז ע' 257 ואילך). אבל בכללות – ה"ז שייך למדריגת יצחק.

(56) תוכן ההפרש בין עבודת אברהם לעבודת יצחק המבואר בפנים – הוא מיוסד ובהתאם להמבואר בדרושי חסידות דעבודת אברהם היא בדרך מלמעלה למטה ועבודת יצחק מלמטה למעלה. וראה בארוכה לקו"ש שם ע' 209 ואילך. ושו"נ.

(57) ראה לקו"ת במדבר ד, א. וראה בארוכה סה"מ תרג"ש (ע' קסב ואילך), סה"מ תש"ד (ע' 106 ואילך) ועוד – ע"ד ב' אופני בירור (שבלקו"ת שם), בדרך מלחמה ובדרך מנוחה.

(58) ל' רש"י פרשתנו כו, ב. וראה גם רמב"ן שם, א.

(59) ל' הרמב"ם הל' ע"ז ספ"א.

(60) לך יב, י.

(61) ב"ר פס"ד, ג.

בארץ" יודע שמו של הקדוש ברוך הוא לכל באי העולם.

ואכן, כך מסופר בהמשך הפרשה על תקופת שהותו של יצחק בגרר: "ויגדל האיש וילך הלך וגדל עד כי גדל מאד" – "שהיו אומרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך"⁶².

דרכו זו מודגשת במיוחד בפסוקים שבהמשך הפרשה. בתחלה⁶³ אמר אבימלך ליצחק, "לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד"⁶⁴, אך לאחר שיצחק בנה שם מזבח, ויקרא בשם ה'...⁶⁵, מספרת התורה, ש, "אבימלך הלך אליו מגרר, ואחזות מרעהו ופיכל שר צבאו", ולשאלת יצחק, "מדוע באתם אלי...?" השיבו, "ראינו⁶⁶ כי היה ה' עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו וביניך..."⁶⁷.

ומובן, שכאשר ראו ש, "היה ה' עמך", ובמיוחד כאשר מצב זה עוררם עד כדי כך שאבימלך ילך אל יצחק לכרות עמו ברית, השפיע עליהם הדבר להתנהג בהתאם לרצונו של יצחק אבינו.

2. "תולדות" דומים לאב

לפי זה מובן מדוע דוקא פרשה זו, העוסקת בעבודת יצחק⁶⁸, נקראת, "תולדות", ולא הפרשות העוסקות בעבודת אברהם (ויעקב):

כאשר יורדים ופועלים מחוץ לתחום הקדושה, בדומה לעבודת אברהם, אין מודגש כל כך שאלה הם, "תולדות". אמנם זוהי עשייה – "הנפש אשר עשו", אך אין אלה תולדות – "כאילו ילדו"⁶⁹.

המושג, "תולדות" מדגיש את היותם דומים

(62) פרשתנו כו, יג ובפרש"י שם (מב"ר שם, ז).

(63) להעיר מרמב"ן שבהערה 10.

(64) כו, טז.

(65) שם, כה.

(66) לא שיצחק דיבר עמהם עד"ו.

(67) שם, כ"כ.

(68) שהרי בפ' וירא וחס' ענינו של יצחק שבהם הם פרטים בהסיפור (וענינו) של אברהם. ומכש"כ בפרשיות שלאח"ז שבהן רק נזכר יצחק.

(69) ועפ"ז יל"ב החילוק דב' מאמרי רז"ל הנ"ל (בסנהדרין), ב, "כל המלמד כו" – "כאילו עשאו" (שבהערה

(32) או "כאילו ילדו" (לעיל ס"ג, ושי"ג).

לאב⁷⁰, מכלל דאבות איכא תולדות, ודוקא זוהי דרכו של יצחק, שהוא נשאר במקומו ומרומם את באי העולם אל דרגתו, ועל ידי כך הם נעשים, "תולדות" – בדומה לאב⁷¹.

ח. ההוראה: העמדת "תולדות" כיצחק

זוהי ההוראה הנצחית הנלמדת מעבודת יצחק, והנרמזת בשם הפרשה – "תולדות":

גם מארי עובדין טבין (בעלי מעשים טובים), אשר עבודתם התמידית היא לפרסם את שמו של הקדוש ברוך הוא בלכתם ממקום למקום ולהעמיד תולדות לה' ולתורתו, צריכים מפעם לפעם להיות במצב של עבודה בפנים, של לימוד התורה – נגלה ופנימיות התורה – באופן של תורתו אומנותו.

ואין הם מועלים בכך ח"ו בשליחותם בקירוב יהודים לה' ולתורתו, אלא להיפך, זהו מרכיב חשוב ביותר בעבודתם.

כי בנוסף לכך שלכל יהודי יש אבות, ובחינת יצחק שבנפשו, ולכן יש בכחו לגרום על ידי עבודה בפנים השפעה על חלקו בעולם, כולל על היהודים הנתונים על פי התורה להשפעתו וכדומה, הרי על ידי כך הוא מעמיד "תולדות" אמיתיים, שבנוסף להשפעתו עליהם, "אשר עשו", והכנסתם תחת כנפי השכינה, הוא מביא לידי, "כאילו ילדו", והופכם ל, "תולדות" בדומה להאב⁷⁰, המשפיע.

(70) להעיר מב"ק בתחלתה, "תולדותיהם כיוצא בהן".

(71) וראה לקו"ש שם ע' 211 ואילך.

לזכות

ב"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

וכך גם ההוראה ליושבי אהל⁷², אשר עיקר עיסוקם בארבע אמות של תורה והלכה ותפלה, שבנוסף לכך שגם עליהם לצאת מפעם לפעם מארבע אמותיהם כדי לקרב יהודים לה' ולעבודתו, כדלעיל, הרי גם בעבודתם בעסק התורה והתפלה עליהם להיות חדורים בתחושה שהדבר קשור לעשיית, "תולדות" לקדוש ברוך הוא – ללמוד על מנת ללמד, ואז התולדות הם כראוי, כדלעיל.

ועל ידי עבודה זו של העמדת תולדות לה' ולתורתו בדרך הנלמדת מיצחק אבינו, מחישים את התקופה שבה, "יאמרו ליצחק כי אתה אבינו", את הגאולה האמיתית והשלמה, ואז ימלא שחוק פינו⁷³,

על ידי עבודה זו גורמים לשלמות של צחוק ותענוג למעלה⁷⁴, ומצחוק ותענוג זה שלמעלה, יורד השפע גם למטה – "אז", וטועמיה חיים זכו אף לפני כן, "בערב שבת"⁷⁵, כך שאצל כל יהודי מורגש בגלוי תענוג הבורא,

כי⁷⁶ מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

(משיחות ליל ב' דחג הסוכות – תשמ"ג.

תשמ"ה, ש"פ תולדות תשמ"ה)

(72) וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 329 ואילך. ושי"ג.

(73) תהלים קכו, ב. ברכות לא, א.

(74) ראה תו"א ותו"ח שנשמנו לעיל הערה 16.

(75) פ"ע"ח שי"ח רפ"ג. שער הכוונות ענין טבילת ע"ש.

מג"א (ושו"ע אדה"ו) אר"ח סר"ג סוסק"א (ס"ח).

(76) ישע' יא, ט. רמב"ם בסיום וחותם הל' מלכים ומלחמותיהם (וספרו בכלל).